

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 1

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 1. – 790 с.

ISBN 978-617-8263-39-3

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У першому томі збірника містяться наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їхньому конституційному вимірі, у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-39-3 (т. 1)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

2. Дмитрієв А. І., Шепель А. О. Порівняльне правознавство : навчальний посібник / відп. редактор В. Н. Денисов. Київ : Юстиніан. 2013. 430 с.
3. Дамірлі М. Теорія порівняльного правознавства / М. Дамірлі. Система порівняльного правознавства. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2013. С. 255–263.
4. Кресін О. В. Розвиток методології порівняльного правознавства: історичний аспект. Право України. 2006. № 2. С. 128–130.
5. Жаровська І. М., Канцір В. С. Юридична компаративістика : навчальний посібник / І. М. Жаровська, В. С. Канцір. Укоопспілка, Львів. комерц. акад. Львів : Вид-во ЛКА, 2015. 195 с.

Ключові слова: методологія, юридична компаративістика, компаративний підхід, порівняльне правознавство.

Key words: methodology, legal comparative studies, comparative approach, comparative jurisprudence.

АКИМЕНКО ЮЛІЯ ЮРІЙВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного та європейського права,
кандидат юридичних наук, доцент*

УЧАСТЬ УКРАЇНИ В УНІФІКАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА В ЄС

В Україні відбуваються безпрецедентні за своїм змістом процеси, пов'язані з системною трансформацією. Важливою складовою частиною цих змін є становлення і розвиток відповідних нових умов правових інститутів. Серед них, безумовно, центральне місце займає приватне право, як система, що відображає і забезпечує реалізацію фундаментальних цінностей, на яких має ґрунтуватися сучасне громадянське суспільство. А в межах приватного права відбуваються процеси виникнення нових об'єктів цивільних прав, зміна правовідносин, розширення взаємодії між суб'єктами права, які мають різну юрисдикційну належність, що веде до активної участі України до процесу уніфікації міжнародного приватного права в ЄС.

20 березня 2014 року Європейська Рада дійшла висновку: «Європейський Союз залишається відданим дотриманню суверенітету і територіальної цілісності України. Європейська рада визнає незаконним референдум у Криму, який є явним порушенням Конституції України. ЄС рішуче засуджує незаконну анексію Криму та Севастополя до Російської Федерації і не буде визнати це» [1]. Продовжуючи підтримку України ЄС уклав Угоду про асоціацію з Україною, а країни-члени ЄС та їхні партнери об'єдналися навколо сильного політичного гасла про підтримку територіальної цілісності України та засудження анексії Криму [2].

Україна у 2014 році підписала і ратифікувала Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом,

Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, яка набрала чинності в 2017 році [3].

Згідно з Висновками Комісії ЄС від 17.06.2022 р. «прагнення до вступу в ЄС протягом багатьох років було найважливішим пріоритетом для України та її громадян, та було підставою для демократичних змін протягом останнього десятиліття та рушієм низки ключових реформ, заснованих на європейських цінностях. Втрачаючи контроль над частиною своєї території та зазнаючи людських та економічних втрат через конфлікт у східній частині країни, Україна протягом багатьох років залишалася стійкою демократією, наближаючись до ЄС та поступово приєднуючись до *acquis* ЄС» [4]. На підставі чого 23 червня 2022 р. Парламент ЄС 529 голосами ухвалив Резолюцію, яка закликає голів держав і урядів, які приймають участь у саміті у ті самі дні, що й засідання Парламенту ЄС, надати статус кандидата в ЄС Україні «невідкладно» [5]. Україна набула статусу кандидата на вступ у ЄС, а отже реформування або вдосконалення законодавства України в сфері міжнародного приватного права також відбуваються під впливом процесу уніфікації норм міжнародного приватного права в ЄС. У цьому аспекті необхідно також зазначити ч. 2 ст. 24 Угоди про асоціацію, в якій вказано, що «Сторони домовилися розвивати подальше судове співробітництво між Україною та ЄС у цивільних справах на основі відповідних багатосторонніх правових документів, зокрема конвенцій Гаазької конференції з міжнародного приватного права у сферах міжнародного правового співробітництва, судового процесу, а також захисту дітей». Таким чином, Україна не просто рухається у русі розвитку міжнародного приватного права в ЄС, а також взяла на себе зобов'язання запровадити широке коло інструментів та стандартів з вже існуючого арсеналу ЄС.

Уніфікація міжнародного приватного права в ЄС в галузі сімейних, спадкових, комерційних, транспортних правовідносин та міжнародного цивільного процесу відбувається в рамках Гаазької конференції з міжнародного приватного права – однієї з найдавніших міжнародних організацій (створена у 1893 р.).

Транснаціональне співробітництво під впливом глобалізації та взаємозв'язку економічних систем вимагає швидшого реагування правових систем, зокрема України, і передбачуваності правових результатів, що виявляються в судових рішеннях. Важливим кроком інтеграції України до європейського та світового правового простору є уніфікація норм спільного європейського права – ратифікація Конвенції про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах (Гаазька конвенція про судові рішення 2019 р. / *Hague Judgments Convention* 2019). Ефективність застосування Гаазької конвенції про судові рішення 2019 р. є одним з факторів, що забезпечує визначеність та передбачуваність для учасників у транснаціональних цивільних чи комерційних відносин та впливає на формування інвестиційного клімату у державі та сприятливість умов для залучення іноземних інвестицій.

Україна підписала та ратифікувала Конвенцію про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах (Гаазька конвенція про судові рішення 2019 р.) [6]. Цю Конвенцію також підписали ще 28 країн, включаючи Сполучені Штати Америки та всі країни-члени ЄС за винятком Данії, що робить цей міжнародно-правовий акт – універсальним багатостороннім документом, що закріплює для держав, які стануть її Сторонами, загальні правила, за яких гарантується взаємне визнання і виконання судових рішень у цивільних або комерційних справах.

Можна стверджувати, що Україна хоча і є учасником Гаазької конференції з міжнародного приватного права з 2003 р., проте інтенсифікація участі України у процес уніфікації приватного права, почалася після підписання та ратифікації Угоди про асоціацію. Ратифікацією Конвенції про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах Україна змінила свій підхід у врегулювання міжнародних відносин у сфері приватного права: раніше основним інструментом були двосторонні договори, які містили норми щодо правових відносин і міжнародної правової допомоги у цивільних справах, а тепер це участь в міжнародній міжурядовій організації, де розробляються спільні норми міжнародного приватного права з метою координації відносин між різними системами приватного права у ситуаціях конфліктів законів. Більше того, наявні двосторонні існуючі угоди між Україною та країнами-підписантами Гаазької конвенції про судові рішення 2019 р. не є перешкодою для ефективного застосування останньої, оскільки мають лише інструменти, які доповнюють вже існуючі угоди.

Список використаних джерел:

1. European Council 20/21 March 2014, Council Conclusions. URL: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/141749.pdf
2. Council Decision 2014/145/CFSP of 17 March 2014 concerning restrictive measures in respect of actions undermining or threatening the territorial integrity, sovereignty and independence of Ukraine, Official Journal, L 78, – 17.03.2014. P. 16–21.
3. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27 червня 2014 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
4. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council and the Council “Commission Opinion on Ukraine’s application for membership of the European Union”. 17.06.2022, COM(2022) 407 final. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022DC0407&qid=1675602766646>
5. Resolution of the European Parliament of 23 June 2022 on the candidate status of Ukraine, the Republic of Moldova and Georgia (2022/2716(RSP)) Official Journal, C 32, 27.01.2023. P. 2–5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022IP0249∓qid=1675604450666>

6. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про визнання та виконання іноземних судових рішень у цивільних або комерційних справах» від 1 липня 2022 року № 2342-IX // Офіційний вісник України. – 2022. – № 58. – Ст. 32.

Ключові слова: Гаазька конференція з міжнародного приватного права, міжнародне приватне право, колізійні норми, Гаазька конвенція про судові рішення 2019 р.

Key words: Hague Conference on Private International Law, private international law, EU law, Hague Convention on Judgments of 2019.

БСЛОГУБОВА ОКСАНА ОЛЕКСАНДРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри міжнародного та європейського права,
кандидат юридичних наук, доцент*

ГУМАНІТАРНА ДИПЛОМАТІЯ: СТАРА ФОРМА І НОВИЙ ЗМІСТ

На відміну від класичної дипломатії, яка заснована в першу чергу на переговорах, гуманітарна дипломатія сфокусована на міжнародній допомозі в рамках гуманітарних операцій і програм, а також встановленні партнерських відносин для досягнення гуманітарних цілей, або запроваджується суб'єктами міжнародного права, чия головна мета існування – саме гуманітарна допомога. Проте після широкомасштабного військового вторгнення РФ в Україну в лютому 2022 року зміст гуманітарної дипломатії набув нового сенсу: до гуманітарної дипломатії залучаються суб'єкти, які попередньо не брали в цьому участі, а проекти та конкретні дії щодо надання гуманітарної допомоги відрізняються унікальністю та безпрецедентністю.

Сучасна гуманітарна дипломатія виникла в другій половині 20-го століття із заснуванням ООН після Другої світової війни. У статуті ООН зазначено, що однією з його цілей є «досягнення міжнародного співробітництва у вирішенні глобальних проблем економічного, соціального, культурного чи гуманітарного характеру». Гуманітарні цілі ООН спрямовані на чотири конкретні групи населення:

- допомога біженцям через Агентство ООН у справах біженців, діяльність якого останнім часом спрямована на координацію зусиль різних країн для забезпечення гуманного ставлення до зростаючої кількості біженців та мігрантів;
- допомога дітям через зусилля ЮНІСЕФ, спрямовані на заохочення урядів і воюючих сторін захищати дітей, утримуючи їх від небезпеки;
- допомога Всесвітньої продовольчої програми з мобілізації продовольства та транспорту для широкомасштабних операцій Агентства ООН у справах біженців з годування біженців.
- допомога Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) з координації міжнародної реакції на гуманітарні надзвичайні ситуації

СЕКЦІЯ 8

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ

Бехруз Хашматулла Набієвич Концептуальність методології міжнародного права	304
Аракелян Мінас Рамзесович Юридичні клініки як засіб забезпечення доступності юридичної допомоги: міжнародний та вітчизняний досвід	307
Andreichenko Svitlana, Kosianenko Serhii The fight against impunity in international criminal law (through the prism of the aut dedere aut judicare obligation)	309
Сурілова Олена Олексіївна Обмеження методів та засобів ведення бойових дій в системі законів та звичаїв війни	312
Стець Олег Миколайович Використання компаративного підходу в порівняльному правознавстві	316
Акіменко Юлія Юріївна Участь України в уніфікації міжнародного приватного права в ЄС	319
Белогубова Оксана Олександрівна Гуманітарна дипломатія: стара форма і новий зміст	322
Vladyshavska Viktoriia About problems of non-proliferation of nuclear weapons	325
Войтович Павло Петрович До питання щодо формування та реалізації державної політики щодо доступу до правової інформації	327
Волощук Оксана Троянівна Злочин агресії як найбільш небезпечний міжнародний злочин проти міжнародного правопорядку, безпеки та миру	330
Гаргат-Українчук Ольга Миронівна, Юрчишин Наталія Геннадіївна Проблеми міжнародного захисту прав людини	334
Градецький Андрій Вікторович Суб'єкти протидії воєнним злочинам та попередження збройних конфліктів	337
Гриб Анна Миколаївна Роль незалежної міжнародної комісії по розслідуванню порушень в Україні	341
Грабинський Михайло Ігорович, Грушко Мальвіна Валеріївна Питання відповідальності за порушення зобов'язань державою-попередницею в міжнародному праві	343